

Begrippenlijst, of economisch woordenboek voor de journalist

Deze lijst is uitdrukkelijk geen opsomming van officiële definities. De omschrijvingen van de begrippen zijn bedoeld om snel een eerste indruk te krijgen van het jargon. Raadpleeg in een later stadium van je onderzoek indien nodig officiële begrippenbanken, bijvoorbeeld op de website van het CBS, CPB en de De Nederlandsche Bank.

A

Aanbodoverschot	Situatie op een markt waarbij de aangeboden hoeveelheid de gevraagde hoeveelheid overtreft.
Aandeel	Een bewijs van mede-eigendom van een bedrijf met de rechtsvorm NV of BV.
Aandehouders	Eigenaars van een NV of BV.
Aandelenemissie	De uitgifte van nieuwe aandelen door een bedrijf.
Aantal WW-uitkeringen	Aantal verstrekte uitkeringen in het kader van de Werkloosheidswet. Maatstaf voor de werkloosheid.
Accountant	Onafhankelijk beoordelaar van de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarstukken.
Accountantscontrole	Controle op rechtmatigheid en getrouwheid van de jaarrekening door onafhankelijke accountant.
ACM	Zie Autoriteit Consument en Markt.
Acquisitie	Het kopen van een bedrijf door een ander bedrijf. Meestal is het opgekochte bedrijf kleiner dan de koper. Een overname kan vijandig zijn, dus tegen de zin van het opgekochte bedrijf. Wordt ook overname genoemd.
Activa	Bezittingen.
AEX-index	Een gewogen gemiddelde van de 25 belangrijkste aandelen op de Amsterdamse effectenbeurs.
AFM	Zie Autoriteit Financiële Markten.
Afweging rendement -risico	Keuze van beleggers en spaarders tussen ofwel meer rendement (wat samengaat met meer risico) ofwel minder risico (wat samengaat met minder rendement).
Algemeen verbindend (van een CAO)	Geldend voor alle werkgevers en werknemers in een bedrijfstak.
Algemene beschouwingen	Kamerdebat over de voorgestelde begroting uit de Miljoenennota.
Algemene rekenkamer	Onafhankelijke beoordelaar van rechtmatigheid en doelmatigheid van inkomsten en uitgaven van het Rijk.
Algemene reserves	Deel van het eigen vermogen dat vrij besteedbaar is.
Algemene uitkering	Jaarlijkse uitkering van het Rijk aan gemeenten uit het Gemeentefonds. Is vrij te besteden.
Amendementen	Wijzigingen door de gemeenteraad op de voorgestelde begroting.
Animal spirits	Psychologische drijfveren en instincten → irrationele factoren die het economisch handelen van mensen mede bepalen. Vaak gaat men er vanuit dat rationele beslissingen dat handelen bepalen (homo economicus), maar belangrijk zijn ook begrippen als angst, hebzucht, vertrouwen, corruptie.
AOW-spaarfonds	Boekhoudkundige reservering voor de kosten van de toekomstige vergrijzing.
Appreciatie	Stijging van de wisselkoers van een valuta door de werking van vraag en aanbod.
Arbeidsjaar	De omvang van een baan van een persoon die een jaar lang fulltime werkt.
Arbeidsproductiviteit	De (waarde) van de productie per werknemer.

Arbeidsvolume	De werkgelegenheid gemeten in arbeidsjaren.
Armoedeval	Situatie dat uitkeringsontvangers die een baan vinden financieel slechter af zijn dan voorheen.
Artikel 12-gemeente	Gemeente met grote financiële problemen die onder extra toezicht staat van de provincie.
Autoriteit Consument en Markt	Kartelwaakhond. De Autoriteit Consument en Markt ziet erop toe dat bedrijven zich houden aan de regels voor mededinging (concurrentie).
Autoriteit Financiële Markten	Toezichthouder van overheidswege op zorgvuldigheid van gedrag op Nederlandse financiële markten.

B

Balans	Momentopname van waarde van bezit, schuld en eigen vermogen.
Balansdatum	Laatste dag van het boekjaar, als de balans wordt opgemaakt.
Bandbreedte (bij vaste maar aanpasbare wisselkoersen)	De afgesproken marge waarbinnen een wisselkoers mag bewegen.
Basisherfinancieringsrente	Het belangrijkste officiële tarief van de ECB. Rente waartegen gewone banken kunnen lenen van ECB.
Baten	Over het algemeen vergelijkbaar met de inkomsten van een gemeente.
Bbp	Zie Bruto binnenlands product.
Bbp per hoofd van de bevolking	Het totale bbp van een land gedeeld door het aantal inwoners.
BBV	Zie Besluit Begroting en Verantwoording.
Bedrijf	Een organisatie met zelfstandige beslissingsbevoegdheid die toegevoegde waarde levert aan derden.
Bedrijfskolom	Schema dat laat zien langs welke bedrijfstakken een product tot stand komt en uiteindelijk terechtkomt bij de consument. Ook keten genoemd.
Bedrijfstak	Een groep bedrijven met dezelfde activiteit, bijvoorbeeld het bankwezen. Ook branche genoemd.
Begrotingssaldo	Het verschil tussen inkomsten en uitgaven op een begroting. Kan een tekort zijn als de uitgaven de inkomsten overtreffen, of een overschot bij het omgekeerde.
Belevingseconomie	De studie van de relatie tussen de beleving/emotie die een product oproept en de verkoopbaarheid ervan.
Beroepsbevolking	Nederlanders in de leeftijd 15 tot 75 jaar die een baan hebben van minimaal een uur per week, of actief op zoek zijn naar zo'n baan.
Beroepsgeschikte bevolking	Bevolking de bevolking in de leeftijd 15 tot 75 jaar.
Beschermingsconstructies	Constructies die bedrijven hebben ingevoerd ter voorkoming van vijandige overnames.
Besluit Begroting Verantwoording	Regels voor inrichting en publicatie van begroting en jaarstukken van en gemeenten.
Bestemmingsreserves	Bij gemeenten het deel van het eigen vermogen dat opzij gelegd is voor een specifiek doel.
Betalingsbalans	Een overzicht van alle inkomende en uitgaande geldstromen ten opzichte van het buitenland gedurende een bepaalde periode.
Bijzondere of buitengewone baten	Verdiensten uit activiteiten buiten de gewone bedrijfsuitoefening vallen, bijvoorbeeld de verkoop van een bedrijfsonderdeel. Vaak eenmalig van karakter.

Bijzondere of buitengewone lasten	Financiële tegenvallers door activiteiten die buiten de gewone bedrijfsuitoefening vallen, bijvoorbeeld kosten van een reorganisatie. Vaak eenmalig van karakter.
Bnp	Zie Bruto nationaal product.
Boekjaar	Het jaar zoals dat in de administratie van een bedrijf wordt gehanteerd. Loopt meestal gelijk met het kalenderjaar.
Branche	Zie bedrijfstak.
Brand stretching	Het streven naar meer profijt uit de merkbekendheid.
Bruto binnenlands product	De toegevoegde waarde van de op Nederlands grondgebied geproduceerde producten in een bepaalde periode.
Bruto nationaal product	De toegevoegde waarde van de door Nederlanders geproduceerde producten in een bepaalde periode.
Brutoresultaat	Omzet minus kosten, voor belastingheffing.
Business-to-businessmarkt	Een markt met zowel aan de vraag- als aan de aanbodkant alleen bedrijven.
Business-to-consumermarkt	Een markt met aan de vraagkant consumenten.
C	
CAO	Zie Collectieve Arbeidsovereenkomst.
CBS	Zie Centraal Bureau voor de Statistiek.
Centraal Akkoord	Een set van afspraken van de sociale partners.
Centraal Bureau voor de Statistiek	Inhoudelijk onafhankelijke instantie die cijfermatige gegevens over Nederland verzamelt en publiceert.
Centraal Planbureau	Inhoudelijk onafhankelijke instantie die economische voorspellingen voor Nederland publiceert jaarlijks het Centraal Economische Plan (april) en in september op Prinsjesdag de Macro-economische verkenning.
Certificaat	Een soort aandeel waarmee je wel recht hebt op een deel van de winst, maar geen zeggenschap.
Code Frijs	Zie Code Tabaksblad.
Code Tabaksblad	Gedragscode voor deugdelijk ondernemingsbestuur, verplicht voor beursgenoteerde Nv's. Sinds december 2009 bekend als Code Frijs.
Collectieve Arbeidsovereenkomst	Een set van afspraken over de arbeidsomstandigheden, op het niveau van een bedrijfstak of een individueel bedrijf.
Collectieve goederen	Producten die nooit spontaan via een markt tot stand zouden komen, zoals dijken.
Concentratie	De daling van het aantal bedrijven in een bedrijfstak, waardoor de marktmacht van de overblijvende bedrijven toeneemt.
Conjunctuercyclus	De afwisseling tussen tijden van hoge en lage economische groei.
Conjunctuurindicator	Een variabele die zicht geeft op de economische ontwikkeling van de komende tijd.
Conjunctuursklok	Een infographic op www.cbs.nl die de actuele stand en het verloop van de conjunctuurgolf toont.
Conjunctuur Kompas	Infographic in de vorm van een spinnenweb op www.cbs.nl die een beeld geeft van de actuele stand van de economie. Hoe groter het afgebeelde vlak, des te beter staat de economie ervoor.
Consumentenprijsindex	Een gewogen gemiddelde van vele prijzen van producten in een denkbeeldig boodschappenmandje van de gemiddelde Nederlandse consument. Wordt berekend door het CBS.
Consumentenvertrouwen	Index van een door het CBS gemaakte index die weergeeft of pessimisten of optimisten onder de consumenten overheersen.

Consumptie	Zie Consumptieve bestedingen.
Consumptieve bestedingen	De aankopen van producten door consumenten uit eigen land.
Corporate governance	Deugdelijk ondernemingsbestuur.
Couponrente	De rente die de houder van een obligatie krijgt uitbetaald. Is traditioneel vast.
CPB	Zie Centraal Planbureau.
CPI	Zie Consumentenprijsindex.
Credit rating	Een rapportcijfer Amerikaanse stijl voor financiële gezondheid.
D	
Debiteuren	Mensen en organisaties van wie men nog geld moet ontvangen. Ook op de balans te vinden onder de term 'vorderingen'.
Debiteurenrisico	Het ervaringsfeit dat de kans dat een uitlener zijn geld niet of niet volledig terugkrijgt groter wordt naarmate de debiteur (geldlener) onbetrouwbaarder is.
Deeltijdfactor	Hoeveelheid arbeidsjaren per werkzaam persoon.
Deflatie	De procentuele daling van het prijspeil in een land, zoals dat gemeten wordt met de consumentenprijsindex.
Dekkingsgraad (bij pensioenfonds)	De verhouding tussen de waarde van de beleggingen en de waarde van de te betalen pensioenen.
De Nederlandsche Bank	De centrale bank van Nederland. Is uitvoerder van het beleid van de Europese Centrale Bank.
Depreciatie	Daling van de wisselkoers van een valuta door de werking van vraag en aanbod.
Depressie	Een periode van langdurige en diepe recessie.
Diensten	Niet-tastbare producten.
Diversificatie	Het actief worden van een bedrijf in een andere bedrijfskolom.
Dividend	Het deel van de nettowinst van een bedrijf dat wordt uitgekeerd.
DNB	Zie De Nederlandsche Bank.
Doelmatigheids-onderzoek	Onderzoek door Algemene rekenkamer met de vraag of het beleid van het Rijk volgens plan is uitgevoerd en of het doel is behaald.
Dow Jones index	Een gewogen gemiddelde van een aantal aandelen die genoteerd staan op de New Yorkse effectenbeurs.
Downgrading	De verlaging van een credit rating door een kredietbeoordelaar.
Drie P's	People, planet, profit. De drie aspecten van maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Duurzaam ondernemen	Zie Maatschappelijk verantwoord ondernemen.
Duurzame ontwikkeling	Economische groei die niet ten koste gaat van toekomstige generaties.
E	
EBIT	Earnings Before Interest and Taxes. Resultaat vóór aftrek van rentekosten en afschrijvingen.
ECB	Zie Europese Centrale Bank.
Economie	Een manier van kijken naar mensen die geconfronteerd worden met schaarste. Binnen de economie draait het om een goede samenwerking, zodat we meer met minder kunnen doen. Daarbij gaat het er steeds om een goede balans vande te vinden tussen uiteenlopende belangen.
Economische Unie	Gemeenschappelijke markt + gezamenlijk economisch beleid.
Effecten	Verzamelnaam voor aandelen, obligaties, opties en futures.
Effectenbeurs	Een marktplaats waar beleggers handelen in aandelen, obligaties, opties en

	futures.
Eigen vermogen	Het verschil tussen bezit en schuld.
EMU-saldo	Manier van berekenen van het begrotingssaldo die de Europese Unie-leden met de euro onderling hebben afgesproken.
Europese Centrale Bank	De centrale bank van de EU-landen die de euro hebben ingevoerd.
Europese Commissie	Dagelijks bestuur van de Europese Unie. Uit dien hoofde toezichthouder op de marktwerking in de EU.
Export	Het aankopen van producten door vragers buiten Nederland.
Externe effecten	Effecten die ontstaan als productie of consumptie door de één positieve of negatieve effecten heeft voor anderen, zonder dat de veroorzaker daarvoor een vergoeding ontvangt, respectievelijk betaalt.

F

Financieel jaarverslag (van het Rijk)	Verantwoording en analyse van de financiële resultaten, in dit geval van het Rijk.
Financiële rekening	Deelrekening van de betalingsbalans waarop het grensoverschrijdend kapitaalverkeer is vermeld.
Flexibele wisselkoersen	Wisselkoersen die geheel bepaald worden door de werking van vraag en aanbod op de valutamarkt.
Flexwerker	Uitzendkrachten, oproepkrachten en personeel met een tijdelijk contract.
Fusie	Een samengaan van twee bedrijven die min of meer dezelfde omvang hebben.
Future (op aandelen)	Verhandelbare plicht om aandelen te (ver)kopen tegen een vastgestelde koers, binnen een vastgestelde termijn.

G

Geconsolideerd	Gegevens van dochtermaatschappijen die zijn samengevoegd op het niveau van de moedermaatschappij.
Geharmoniseerde cijfers	Cijfers die vergelijkbaar zijn gemaakt.
Geïmporteerde inflatie	Inflatie door een stijging van prijzen van buitenlandse producten die in Nederland worden ingevoerd
Gekochte omzet	Omzet van overgenomen bedrijven die bij de eigen omzet wordt geteld. Tegenovergestelde van autonome omzet.
Geld	Alles wat zonder morren in betaling wordt aangenomen, een algemeen aanvaard betaalmiddel, dus.
Geldmarkt	De markt voor geld met een looptijd korter dan twee jaar.
Gemeentefonds	Onderdeel van de Rijksbegroting waaruit de algemene uitkering aan gemeenten wordt gefinancierd.
Gemeenschappelijke markt	Douane-unie + vrij verkeer van productiefactoren.
Gemeentelijke heffingen	Belastingen en retributies (taakgerelateerde inkomsten) die een gemeente in rekening brengt bij burgers.
Gestandaardiseerde cijfers	Cijfers die vergelijkbaar zijn gemaakt.
Getrouwheids-onderzoek	Onderzoek van een accountant met de vraag of de jaarcijfers van een gemeente een getrouw beeld geven van de werkelijkheid.
Goederen	Tastbare producten.
Goedkeurings-tolerantie	De door een gemeenteraad aan een accountant verstrekte marge voor te accepteren fouten en onzekerheden in de jaarcijfers.
Green-shoots index	(Letterlijk: de groene loten aan een plant) Index die de signalen van pril

Groen bbp	herstel van de economie weergeeft in berichten uit de media. Berekening van het bbp waarbij rekening wordt gehouden met milieuschade en milieuherstel.
Grootbedrijf	Het totaal van alle bedrijven met meer dan 250 werknemers.
H	
Henri Sijthoff prijs	Jaarlijkse prijs voor het beste jaarverslag, georganiseerd door het <i>Financieele Dagblad</i> en toegekend door een multidisciplinaire jury.
Heterogeen (van een product)	In de ogen van de klant verschillend ten opzichte van het product van concurrenten.
Homogeen (van een product)	In de ogen van de klant precies hetzelfde als het product van concurrenten.
Hoogconjunctuur	Een periode van hoge economische groei.
Hyperinflatie	Een extreem hoge inflatie.
I	
i/a-ratio	De verhouding tussen het aantal mensen met een uitkering (inactieven) en hetaantal mensen met werk (actieven).
IFRS	Zie International Financial Reporting Standards.
Immateriële activa	Net-tastbare bezittingen, zoals bijvoorbeeld gekochte uitzendrechten.
Import	Het kopen van buitenlandse producten door Nederlandse vragers.
Incidenteel of buitengewoon	Enmalige baten of lasten van een gemeente.
Inflatie	De procentuele stijging van het prijspeil in een land, zoals dat gemeten wordt met de consumentenprijsindex.
Inflatierisico	Het ervaringsfeit dat de koopkracht van het geld wordt aangetast door inflatie, waardoor een uitlener de waarde van zijn vordering ziet dalen.
Informele economie	De economische activiteiten die nergens geregistreerd worden.
Inkomensverdeling	De verdeling van het totale inkomen in een land over inwoners of huishoudens. Geeft een indicatie van het verschil tussen arm en rijk.
Inspectie Werk en Inkomen	Onderdeel van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dat is belast met het controleren van alle uitvoerders van sociale zekerheidsregelingen.
Institutionele beleggers	Pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.
Internaliseren	Het opnemen van externe effecten in de verkoopprijs van een product.
Internationale concurrentiepositie	De positie die Nederlandse producenten hebben tegenover hun concurrenten op de wereldmarkt. Wordt deels bepaald door de prijzen van hun producten.
Internationale handel	Het (ver)kopen van producten aan/van het buitenland. Importen en exporten, dus.
International Financial Reporting Standards	Richtlijnen voor jaarverslaggeving van beursgenoteerde bedrijven, die gelden voor lidstaten van de Europese Unie.
Interne waarde van de euro	De koopkracht van de euro in de landen die de munt hanteren.
Interventie (op de valutamarkt)	Het aan- of verkopen van vreemde valuta's door een centrale bank.
Investeringsen	De aankopen van producten door bedrijven uit eigen land.
IWI	Zie Inspectie Werk en Inkomen.

J

Jaarrekening	Onderdeel van het jaarverslag waarin cijferoverzichten staan, zoals de balans, de winst- en verliesrekening en het kasstroomoverzicht.
Jaarstukken	Verantwoording en analyse van de financiële resultaten van een gemeente.
Joint venture	Nieuwe onderneming die wordt opgericht door twee of meer bestaande ondernemingen.

K

Kapitaalmarkt	De markt voor geld met een looptijd langer dan twee jaar.
Kartel	Aantal marktpartijen dat expliciete afspraken maakt om de concurrentie te beperken.
Kasstroomoverzicht	Overzicht van inkomsten en uitgaven over een periode.
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	Saldo van inkomsten en uitgaven uit veranderingen in het vermogen. Positieve bedragen staan voor een stijging van het vermogen.
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	Saldo van inkomsten en uitgaven uit investeringen. Negatieve bedragen staan voor investeringen.
Kasstroom uit operationele activiteiten	Saldo van inkomsten en uitgaven uit gewone bedrijfsactiviteiten.
Keten	Zie Bedrijfskolom.
Keynesiaanse theorie	Gaat na hoe de bestedingen (consumptie, investeringen, overheidsuitgaven) elkaar beïnvloeden.
Koers	De prijs van een product dat verhandeld wordt op financiële markten, zoals een valuta, aandeel, obligatie, optie of future.
Koerswinst	Het positieve verschil tussen de verkoopprijs en de aankoopkoers.
Koopkrachtige vraag	De behoefte aan een product voor zover die gefinancierd kan worden door de vragers.
Kortlopende schuld	Geleend geld dat binnen een jaar moet worden terugbetaald.
Kosten	De in geld uitgedrukte offers die een bedrijf heeft gebracht om omzet te maken.
Krapte op de arbeidsmarkt	Een vraagoverschot naar arbeid, ofwel: een tekort aan personeel.
Kredietbeoordelaar	Onafhankelijke instantie die bedrijven rapportcijfers (credit ratings) geeft voor financiële gezondheid.
Kwantitatieve verruiming	(In het Engels: Quantitative Easing) Om de economische crisis te bestrijden zijn de centrale banken in het eurosysteem in 2015 begonnen met het opkopen van staatsobligaties. De rente daalt hierdoor en dat tot meer bestedingen, productie en inkomensgroei leiden.

L

Laagconjunctuur	Zie Recessie.
Landelijke Cliëntenraad	Orgaan dat namens uitkeringsgerechtigden advies geeft aan de minister en aan uitvoeringsinstanties.
Langlopende schuld	Geleend geld dat niet binnen een jaar hoeft te worden terugbetaald.
Lasten	Over het algemeen vergelijkbaar met de uitgaven van een gemeente.
LCR	Zie Landelijke Cliëntenraad.
Liberalisering	Het introduceren van concurrentie op een markt.
Liquide middelen	Het geld dat op betaalrekeningen staat en het geld dat in kas zit.
Liquiditeit	De mate waarin een bedrijf de kortlopende schulden kan terugbetalen.

Lokale overheden	Gmeenten, provincies en waterschappen. Te onderscheiden van de Rijksoverheid.
London Stock Exchange	De effectenbeurs in Londen.
Loonkosten	Het totaalbedrag dat een werkgever kwijt is voor een werknemer.
Loonmatiging	Een gematigde stijging van de lonen.
Loonoffer	Vraag van werkgevers aan personeel om een loondaling of vermindering van salarisverhoging.
Loonruimte	De mate waarin de lonen kunnen stijgen, gezien de inflatie en de productiviteitsstijging.
Loonstarheid (neerwaarts)	Het verschijnsel dat lonen op de arbeidsmarkt zelden dalen.
Loonwet 1970	Wet op basis waarvan een kabinet rechtstreeks mag ingrijpen in de loonvorming.
Looptijdrisico	Het ervaringsfeit dat de kans dat een uitlener zijn geld niet of niet volledig terugkrijgt groter wordt naarmate de looptijd van de lening langer is.
Lopende rekening	Deelrekening van de betalingsbalans waarop de betalingen voor goederen- en dienstenstromen staan vermeld, evenals de primaire en secundaire inkomens.
M	
Maatschappelijke kosten	Kosten van een product die niet zijn opgenomen in de productiekosten, bijvoorbeeld de kosten van milieuvervuiling.
Maatschappelijk verantwoord ondernemen	(Ook: duurzaam ondernemen) Ondernemen met expliciete aandacht voor mens en milieu.
Macro-economie	Bestudeert de economie als een organisch geheel en kijkt daarbij naar factoren die van invloed zijn op de gehele economie, zoals de rentestand, inflatie en werkloosheid.
Marketing	De studie naar het beïnvloeden van behoeften van potentiële klanten.
Markt	Het (abstracte of concrete) geheel van vraag en aanbod van een product.
Marktfalen	Situatie waarin het marktmechanisme totaal niet werkt.
Marktimperfections	Zaken die ervoor zorgen dat een markt niet functioneert, zoals bij volkomen concurrentie wordt verondersteld.
Marktmacht	Situatie dat een aanbieder of vrager zelfstandig invloed kan uitoefenen op de prijs.
Marktmechanisme	De werking van vraag en aanbod op een markt.
Marktsegment	Een deel van de totale markt.
Marktsentiment	Verzamelterm voor alle psychologische factoren die koersbewegingen op financiële markten kunnen verklaren.
Maximumprijs	Door de overheid vastgesteld plafond in de marktprijs. Ter bescherming van vragers.
Mededingingswet	Wet die in Nederland de kaders stelt voor marktwerking.
Micro-economie	Bestudeert de individuele personen en bedrijven. De micro-economie onderzoekt hoe individuen keuzes maken.
Midden- en kleinbedrijf	Het totaal van alle bedrijven met maximaal 250 werknemers.
Miljoenennota	Publicatie met daarin de rijksbegroting zoals die is voorgesteld door het Kabinet aan de Tweede Kamer.
Minimumprijs	Door de overheid vastgestelde bodem in de marktprijs. Ter bescherming van aanbieders.
MKB	Zie Midden- en klein bedrijf.
Monetaire Unie	Economische unie + het gebruik van een munteenheid.

Monopolist Een aanbieder waarbij alle kopers terecht kunnen.
MVO Zie Maatschappelijk verantwoord ondernemen.

N

Najaarsnota Tweede aanpassing van de originele Rijksbegroting uit de Miljoenennota.
Nasdaq Composite Een gewogen gemiddelde van een aantal aandelen die genoteerd staan op de Nasdaq Stock Market.
Nasdaq Stock Market Een effectenbeurs in de Verenigde Staten.
Negatieve selectie Mechanisme dat kwalitatief goede marktpartijen verdrijft van de markt, (op een markt) ten gunste van kwalitatief mindere partijen. Oorzaak: informatie verschillen tussen marktpartijen.
Negative outlook Opmerking bij een credit rating dat de rating mogelijk in de toekomst zal worden verlaagd.
Negative watchlist Lijst met bedrijven of overheden die mogelijk in de toekomst een lagere credit rating krijgen.
Nettoloon Het bedrag dat een werknemer uiteindelijk op de bankrekening gestort krijgt.
Nettoresultaat Omzet minus kosten, na belastingheffing.
Nettowinst per aandeel De uiteindelijke winst van een bedrijf gedeeld door het aantal uitstaande aandelen.
Niet-werkende werkzoekenden Een maatstaf voor de werkloosheid, gemeten door UWV werkbedrijf.
Nikkei-index Een gewogen gemiddelde van een aantal aandelen die genoteerd staan op de effectenbeurs van Tokyo.
Nivelleren Verkleinen van inkomensverschillen. (bij inkomensverdeling)
NMA Zie Nederlandse Mededingingsautoriteit.
Nugger Niet-uitkeringsgerechtigde; een niet-schoolgaand persoon in de leeftijd 15-65 jaar zonder baan en zonder uitkering.
NYSE Euronext Het samenwerkingsverband van de effectenbeurzen van Amsterdam, Brussel, Parijs, Lissabon en New York.

O

Obligatie Schuldbekentenis die verhandelbaar is op een effectenbeurs.
OESO (Engels: OECD) Zie Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.
Officiële tarieven De rentepercentages waarmee de gewone banken te maken krijgen als ze lenen van of aan de Europese Centrale Bank. Belangrijkste tarief: basisherfinancieringsrente.
Oligopolist Aanbieder die slechts weinig concurrenten heeft.
Omzet Verkoopwaarde van de verkochte producten.
Onzichtbare hand Ingebakken toverkracht van de markt waardoor de strijd tussen egoïstische partijen en het verwoed najagen van private belangen uitloopt op algemene bevrediging (Adam Smith).
Optie (op aandelen) Het verhandelbare recht om honderd aandelen te mogen (ver)kopen tegen een vastgestelde koers, binnen een vastgestelde termijn.
Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling Club van industrielanden die beleidsadviezen geeft en onderzoek doet.

Overheid	Het totaal van Rijksoverheid en lokale overheden.
Overheidsbesteding	Het aankopen van producten door een overheidsinstantie uit eigen land.
Overheidsfalen	Situatie waarin overheidsmaatregelen tekortschieten.
Overname	Zie acquisitie.
Oververhitte economie	Een economie met een te snelle groei, waarbij producenten de vraag naar hun producten niet meer kunnen bijbenen.

P

Participatiegraad	De beroepsbevolking in procenten van de beroepsgeschikte bevolking.
Passiva	De optelsom van eigen vermogen en vreemd vermogen (schulden).
Pensioenwet	Wet die sinds januari 2007 regelt hoe pensioenfondsen moeten functioneren en rapporteren.
Politieke Unie	Monetaire unie + politieke eenheid.
Prinsjesdag	Derde dinsdag in september, waarop het kabinet de Miljoenennota presenteert aan de Tweede Kamer.
Prijsmechanisme	Zie Marktmechanisme.
Privatisering	Het overhevelen van overheidstaken naar de private sector.
Procentpunt	Het verschil tussen twee percentages. Bijvoorbeeld: een daling van de inflatie van 4 procent naar 3 procent is een daling van een procentpunt.
Producenten- vertrouwen	Een door het CBS gemaakte index die weergeeft of pessimisten of optimisten onder de producenten overheersen.
Productdifferentiatie	Het maken van variaties op een bestaand product.
Productiecapaciteit	Het maximale aantal producten dat een bedrijf op een gegeven moment kan maken.
Productiefactoren	Middelen die nodig zijn voor elk denkbaar productieproces: kapitaal, arbeid, natuur en ondernemerschap (KANO).
Programmabegroting	Overzicht van geplande inkomsten en uitgaven van een gemeente.
Protectie	Bescherming van de eigen economie tegen goedkope of ongewenste invoer.

R

Raad van Commissarissen	Groep deskundigen die uit naam van alle belanghebbenden toezicht uitoefent op het bestuur van een grote NV.
Raad voor de Jaarverslaggeving	Multidisciplinaire groep deskundigen die concreet invulling geeft aan richtlijnen voor jaarverslaggeving van particuliere organisaties.
Raad voor Werk en Inkomen	Overleg- en adviesorgaan waarin werkgevers, werknemers en gemeenten afgevaardigd zijn.
Recessie	Een periode van lage economische groei.
Rechtmatigheids- onderzoek	Onderzoek van een accountant (gemeente) of van de Algemene rekenkamer (Rijk) met de vraag of de jaarcijfers van een gemeente in overeenstemming zijn met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen.
Reclame Code Commissie	Toezichthouder op de naleving van de gedragscode die Nederlandse reclamemakers zichzelf hebben opgelegd.
Reële economische groei	Procentuele verandering van het volume van het bbp.
Re-integratie	Het streven van uitkeringsontvangers om (weer) een baan te zoeken, al dan niet begeleid door een instantie.
Rekenkamer of reken- kamerfunctie	Controleurs van doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van gemeentelijk beleid.
Rente	De beloning voor het tijdelijk afstand doen van geld. Ook wel de prijs van het geld genoemd. Wordt genoteerd in percentages.
Reservemutaties (bij	Veranderingen in reserves.

gemeente)	
Reserves	Het eigen vermogen, ofwel de som van de algemene reserves en de bestemmingsreserves van een gemeente.
Resultaat (bedrijf)	Het verschil tussen omzet en kosten.
Resultaat na bestemming (gemeente)	Het saldo van baten en lasten na veranderingen in reserves.
Resultaat voor bestemming (gemeente)	Het saldo van baten en lasten voor veranderingen in reserves.
Revaluatie	Stijging van de spilkoers.
Rijksbegroting	Overzicht van geplande inkomsten en uitgaven van het Rijk.
Rijksoverheid	Centrale overheid, de staat.
S	
SBI 2008	Standaard Bedrijfsindeling van het CBS.
Schaarste	Toestand waarbij meer van het een leidt tot minder van het ander.
Schuldquote	De schuld in euro's in procenten van het bbp (bruto binnenlandse product).
Sector	Het totaal van alle bedrijven dat zich bezig- houdt met een bepaalde productgroep, zoals de visserij of het onderwijs.
Sectorspecifieke toezicht- houders	Toezichthouder op de werking van markten in een bepaalde sector, bijvoorbeeld de zorg.
Self-fulfilling prophecy	Een voorspelling die zichzelf waarmaakt.
SIOD	Zie Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst.
Sneeuwbal effect	Het volgende mechanisme: productiestijging → inkomensstijging → stijging van bestedingen → productiestijging. Ook wel multiplier genoemd, de mysterieuze kunstgreep waarmee uiteindelijk een grotere vraag in de economie wordt opgewekt dan er aanvankelijk in is geïnvesteerd (John Maynard Keynes).
SOBI	Stichting Onderzoek Bedrijfsinformatie. Particuliere waakhond die onvolkomenheden en onrechtmatigheden in jaarverslagen opspoort. Heeft ook bedrijven voor de rechter gedaagd.
Sociale fondsen	Uitvoerders van de sociale verzekeringswetten, te weten het UWV en de SvB.
Sociale Inlichtingen- en Opsporings- dienst	Onderdeel van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dat is belast met het opsporen van grootschalige sociale zekerheidsfraude.
Sociale partners	De vertegenwoordigers van vakbonden en werkgeversorganisaties.
Sociale Verzekerings- bank	De uitvoeringsinstantie van de volksverzekeringen.
Sociale voorziening	Een uitkering die wordt gefinancierd uit de algemene middelen van de overheid. Belangrijkste voorbeeld: de bijstand.
Sociale zekerheid	Op de eerste plaats het geheel van collectieve regelingen voor inkomensgarantie zodra een bepaalde schade optreedt. Op de tweede plaats alle aspecten die gericht zijn op het vergroten van de arbeidsparticipatie.
Solvabiliteit	De mate waarin een bedrijf onafhankelijk is van schuldeisers. Hoe onafhankelijker, hoe solvabeler.
Specialisatie	Het streven van een bedrijf naar een focus op een deel van de markt.
Specifieke uitkering	Uitkering aan gemeenten met een vooraf vastgesteld bestedingsdoel.

Speculant	Handelaar op een financiële markt die geld probeert te verdienen door te handelen op basis van een toekomstverwachting.
Speculatieve zeepbel	Beeldspraak voor een koersstijging die veroorzaakt wordt door aankopen van beleggers die kudgedrag vertonen.
Spilkoers	De afgesproken wisselkoers die centraal staat in een systeem van vaste, maar aanpasbare wisselkoersen.
Staatsbalans	Momentopname van bezit, schuld en eigen vermogen van het Rijk.
Staatschuld	Het totaal van het geleende geld van de Rijks- overheid.
Stabiliteits- en Groeipact	Afspraak tussen de EMU-landen ten aanzien van overheidstekorten.
Stichting van de Arbeid	Organisatie waarin de sociale partners verenigd zijn.
Strategische alliantie	Samenwerking tussen bedrijven die niet de vorm aanneemt van joint venture of fusie. Bij- voorbeeld het samenwerken aan een nieuw product.
Structuur Werk en Inkomen	De naam van het huidige Nederlandse stelsel van sociale zekerheid.
SUWI	Zie Structuur Werk en Inkomen.
SVB	Zie Sociale Verzekeringsbank.
T	
Toegevoegde waarde	Het verschil tussen de omzet en de waarde van de inkoop.
U	
Uitkeringsjaar	Een manier van meten van het aantal uitkeringen, waarbij (bijvoorbeeld) iemand die een half jaar in de ww zit, meetelt voor een half uitkeringsjaar. Vergelijk met <i>arbeidsjaar</i> .
Uitvoeringsinstituut Werknemers- verzekeringen	Uitvoeringsinstantie van de werknemersverzekeringen.
Uitzendbranche	Alle uitzendbureaus in Nederland.
Unaudited	Zonder accountantscontrole.
UWV	Zie Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen.
UWV Werkbedrijf	Regionale samenwerkingsverbanden tussen het UWV, gemeenten en de voormalige arbeidsbureau's.
V	
Vacaturegraad	Aantal openstaande vacatures per 100 banen.
Vacatures	Niet-ingevulde banen.
Valutamarkt	De financiële markt waarop vreemde valuta's worden verhandeld tegen elkaar of tegen euro's.
Valutarisico	De kans dat de winst van een bedrijf daalt door wisselkoers bewegingen.
Vaste, maar aanpas- bare wissel- koersen	Systeem waarbij twee landen afspreken om de wisselkoers tussen hun valuta's min of meer te stabiliseren.
VEB	Zie Vereniging voor effectenbezitters.
Verantwoordingsdag	(Ook: Gehaktdag) Derde woensdag in mei waarop het financieel jaarverslag van het Rijk wordt gepresenteerd aan de Tweede Kamer.
Verborgene werkloos- heid	Aantal personen dat wel werk wil maar niet wordt meegeteld in de officiële werkloosheidscijfers.
Vereniging Nederlandse Gemeenten	Belangenvereniging van de gemeenten in Nederland.

Vereniging voor effecten-bezitters	Belangenvereniging voor aandeelhouders van beursgenoteerde bedrijven.
Verklaring van goedkeuring	Constatering van de Algemene rekenkamer dat het Rijksbeleid voldoende rechtmatig en doelmatig is. Wordt afgegeven op Verantwoordingsdag.
Verslag van het management	Onderdeel van het jaarverslag waarin het bestuur de gang van zaken bespreekt.
Verticale integratie	Het actief worden van een bedrijf in een voorgaande of volgende geleding van de bedrijfskolom.
VNG	Zie Vereniging Nederlandse Gemeenten.
Volkomen concurrentie	Een marktform met een maximale concurrentie op het vlak van de prijs.
Volksverzekeringen	Sociale verzekeringen die in principe gelden voor alle Nederlanders. Concreet: de AKW, de ANW en de AOW.
Volledig vrije mededinging	Zie Volkomen concurrentie.
Volume	Hoeveelheid.
Voorjaarsnota	Eerste aanpassing van de originele Rijksbegroting uit de Miljoenennota.
Voorzieningen	geld dat opzij wordt gelegd voor een specifiek doel, bijvoorbeeld een pensioenvoorziening. Is onderdeel van vreemd vermogen van een bedrijf.
Vorderingen	Zie debiteuren.
Vraagbeleid	Haperende motor van politieke actie die de consumptiedrift van economischeactoren wil aanwakkeren door hen middelen te geven om hun verlangens te bevredigen (John Maynard Keynes).
Vraagoverschot	Situatie op een markt waarbij de gevraagde hoeveelheid de aangeboden hoeveelheid overtreft.
Vreemde valuta's	Buitenlands geld dat makkelijk kan worden omgewisseld in euro's.
Vreemd vermogen	Schulden.
Vrijhandelszone	Afspraak tussen landen om het onderlinge handelsverkeer vrij te laten.
W	
Waardevast inkomen	Een inkomen dat de veranderingen in de consumentenprijsindex volgt en dat dus zijn koopkracht behoudt.
Welvaart	De behoeftebevrediging die door schaarse dingen worden teweeggebracht.
Welvaartsvast inkomen	Een inkomen dat gelijk opgaat met het gemiddeld loon in het bedrijfsleven.
Welzijn	Gevoel van welbevinden; geluk.
Werkgever	Vrager naar arbeid.
Werkloosheid	Zie Werkloze beroepsbevolking.
Werkloosheidspercentage	De werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking.
Werkloze beroepsbevolking	Het verschil tussen de beroepsbevolking en de werkzame beroepsbevolking. Een maatstaf voor de werkloosheid.
Werknemer	Aanbieder van arbeid.
Werknemersverzekeringen	Sociale verzekeringen die gelden voor Nederlanders met een arbeidsverleden. Concreet: WIA en WW.
Werkzame beroepsbevolking	Aantal Nederlanders in de leeftijd 15 tot 75 jaar, met een baan van minimaal een uur per week.
Werkzame personen	Alle mensen werkzaam in Nederland (ongeacht hun nationaliteit) met een baan van minimaal een uur per week.
Wet Koppeling met Afwijkingsmogelijkheid	Wet waarin geregeld is dat uitkeringen mogen meestijgen met de lonen. Het kabinet kan echter in voorkomende gevallen de koppeling doorsnijden.

Wet Poortwachter	Wet die regelt dat zieke werknemers een periode van maximaal 2 jaar samen met hun baas moeten proberen weer aan het werk te komen.
Wet Werk en Bijstand	Wet rond de uitkering waarop mensen zonder andere inkomsten moeten terugvallen: de bijstand.
Winst- en verliesrekening	Overzicht van omzet, kosten en resultaat over een periode. Wordt ook resultatenrekening of exploitatierekening of staat van baten en lasten genoemd.
Winstverdeling	Opsplitsing van de nettowinst over dividend en ingehouden winst.
Wisselkoers	De prijs van de ene valuta in termen van de andere.
WKA	Zie Wet Koppeling met Afwijkingsmogelijkheid.
WWB	Zie Wet Werk en Bijstand.
Z	
Zwevende wisselkoersen	Zie Flexibele wisselkoersen.
Zzp-er	zelfstandige zonder personeel